

Constantin LUPEANU

Constantin Lupeanu (n. 4 august 1941, Murgași, Dolj, România) este un scriitor, traducător, sinolog, diplomat și ambasador din România. A studiat la școala generală din satul natal, la Colegiul Național Carol I din Craiova. Este unul dintre cei 100 de absolvenți de renume ai colegiului, începând cu Theodor Aman. La Universitatea București a studiat limbile străine, cu specializare în limba și literatura chineză. În 1973, a urmat un curs post-universitar de relații internaționale la Academia de Studii Social-Politice.

Afilieri

Membru al Uniunii Scriitorilor din România din anul 1978; Scriitor, Diplomat de carieră și Ambasador în China, Singapore, Thailanda, Vietnam și alte state din Asia de Sud-Est; Președintele fondator al Asociației de Prietenie pentru Schimburi Economice și Culturale România-China și al Asociației de Prietenie România-Vietnam, 2004; Între Decembrie 2014 – August 2019, a fost Directorul Institutului Cultural Român de la Beijing, responsabil cu propagarea culturii și artei României în China și în Asia; A publicat articole, studii și traduceri în aproape toate revistele de cultură, a colaborat la emisiunea Teatru radiofonic, a fost invitat frecvent la posturile tv.; În revista Contemporanul, a susținut lunar, ani de-a rândul, rubricile proprii: „Feedback către un prieten”, „Romane pe-un picior” și „Criza de mentalitate”.

Prezența în diplomație

Mai multe misiuni diplomatice în China, la Beijing, cu grad diplomatic de la Atașat la Consilier și Ambasador deopotrivă în Thailanda, Singapore, Vietnam, cu misiuni de scurtă durată în Filipine, Malaiezia, Indonezia, Myanmar și altele.

Performanțe profesionale

- Stabilirea unor relații consolidate de lungă durată cu lideri chinezi importanți, care au contribuit la derularea a numeroase acțiuni bilaterale româno-chineze și în primul rând în plan cultural;

- Sinolog recunoscut, fiind menționat în principalele enciclopedii chineze drept: „unul dintre cei mai prolifici sinologi ai lumii”;

- A imprimat o abordare pragmatică a relațiilor cu R.S. Vietnam și a restabilit pe baze noi legăturile cu principalele instituții ale statului, contribuind astfel la recuperarea integrală a datoriei acestui stat față de România, cât și la creșterea de peste zece ori a exporturilor romanesti (2003);

- Prin activitatea din Republica Singapore, a triplat exporturile românești, a consolidat relațiile cu Camerele de Comerț locale, a organizat ample acțiuni și manifestări culturale;

- În Regatul Thailandei, în perioada 1988-1990, a contribuit activ, mai cu seamă prin relații personale, la recunoașterea noilor autorități instalate la București după Decembrie 1989 (încă din 24 decembrie 1989) și la obținerea unor ajutoare în bani, medicamente și alimente;

- În toate țările în care a lucrat ca diplomat, a promovat cultura românească, a înlesnit publicarea a peste 50 de scriitori români clasici și contemporani. Să mai menționăm, la traduceri, din virila ofensivă intelectuală „Istoria românilor” de acad. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, „România enciclopedică” sub pana scriitorilor Lee Xiuhuan și Xu Gang.

- Tăcerile germinative ale diplomatului Constantin Lupeanu, printr-un exces de solemnitate, sunt de-a dreptul impresionante. În promovarea Craiovei și a Olteniei trebuie menționat faptul că aflându-se în Singapore ca Ambasador al României a invitat Teatrul Național din Craiova cu două spectacole. Pe Marin Sorescu l-a publicat în China, Thailanda și Singapore. Bogdan Popescu, ca director al Centrului românesc al cărții a fost invitat patru ani succesivi să expună cartea românească la celebrul târg de profil de la Beijing, de fiecare dată componenta distinctă fiind cultura Olteniei. Emil Boroghină a fost, de asemenea, invitat să susțină două recitaluri de poezie la Beijing, a fost invitat Ansamblul de cântece și dansuri Doina Oltului de sub conducerea rapsodului fără egal Ion Crețeanu, cu opt călușari care de asemenea au cucerit publicul chinez din Beijing, Shanghai, Anhui. Și multe alte evenimente memorabile.

- În cartea sa „Toți oamenii sunt frați” editată în limba chineză de o editură din Beijing, dar și în limba română la București (2019) a prezentat în zeci de pagini Oltenia, din cele mai vechi timpuri, până în vremurile moderne. Acțiunea romanului său „Templierul din Carpați” se petrece în Craiova, Murgași, Târgu-Jiu etc.

- A tradus și a editat pentru prima oară pe Mihai Eminescu în limbile chineză, thai și vietnameză, inclusiv ediții bilingve la Singapore și Beijing. Crezul său:

„Cred că datoria oricărui Ambasador și Diplomat român este să facă România cunoscută prin glasul lui Eminescu.”

Limbi străine cunoscute: Chineza, Engleza, Franceza.

Premii și diplome

- * Meritul cultural, 1985;
- * Ordinul pentru merit în grad de ofițer, 2000;
- * Premiul pentru Diplomatie Culturală, 2005;
- * La 23 August 2016, Constantin Lupeanu a primit Premiul pentru Merite Speciale, la cea a zecea ediție a Târgului de Carte de la Beijing, China, oferit celor mai

renumiți sinologi ai lumii, prin Administrația Națională pentru Presă, Tipărituri, Film și Radio-tv.

* La 15 Octombrie 2023, la Festivalul de Poezie din Luzhou, China, s-au instituit două noi premii: Premiul pentru Traducere Literară și Premiul pentru Compoziție muzicală - „pentru a onora compozitori și traducători remarcabili de poezie și literatură din întreaga lume, diseminând lucrări muzicale și traduceri de poezie de clasă mondială și revitalizând învățarea reciprocă a artei și culturii chineze și străine”. Premiul pentru traducere de literatură i-a revenit „poetului, scriitorului și traducătorului român Constantin Lupeanu”.

Activitatea literară

Roman

- *Concubina Imperială*, roman, 96 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1991;
- *O lume de Sfincși*, roman, 384 pagini, publicat de Uniunea Scriitorilor din România - Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, în 2004, prin concurs, premiul Uniunii Scriitorilor din România;
- *Între Cer și Pământ*, roman, 256 pagini, Editura Niculescu, 2013;
- *Templierul din Carpați*, roman, 292 pagini, Editura Rawex Coms, 2021;
- *Ambasador în Musonia*, roman, 242 pagini, Editura Rawex Coms, 2021;
- *Crima la MAE*, roman, 117 pagini, Editura Rawex Coms, 2021;
- *Calea înțelepciunii*, roman, în lucru.

Eseu

- *Pași în lumea chineză*, 274 pagini, Editura Sport Turism, 1975;
- *Viața intimă la chinezi*, 160 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1992;
- *O istorie a civilizației chineze* (în lucru);
- *Toți oamenii sunt frați*, 472 pagini, Editura Zhongyi, August 2018, ediție în limba chineză, Sihai Zhinei Jie Xiongdi;
- *Toți oamenii sunt frați*, 424 pagini, Editura și tipografia Rawex Coms SRL, București, Noiembrie 2019;
- *Toți oamenii sunt frați*, Ediția a doua, 424 pagini, Editura și tipografia Rawex Coms SRL, București, 2022.

În pregătire

- O carte de proză scurtă, povestiri; una intitulată: „*Versuri ocazionale*”; o alta: „*Poezii fără perdeă*”; o alta sub genericul: „*Criza de mentalitate*”; o carte cu piese de teatru – dintre care „*Iubire fără frontiere*” a fost pusă în scenă și în China; și „*Scrieri*” - publicistică.

Traduceri

Cele mai multe semnate împreună cu soția, poeta Mira Lupeanu, iată unele sunt lucrate și semnate cu fiul său, Dr. Adrian Daniel Lupeanu:

- * *Cao Yupao*, roman autobiografic, 224 pagini, Editura Junimea, 1973;

- * *Mituri repovestite*, nuvele de Lu Xun, 128 pagini, Editura Albatros, 1976;
- * *Întâmplări din lumea cărturarilor*, roman de Wu Jingzi, secolul 13, 560 pagini, Editura Univers, 1978; reeditat în colecția Biblioteca pentru toți, numerele 1128 și 1129, cu 318 și 322 pagini, Editura Minerva, 1982;
- * *Familia*, roman modern de Ba Jin, 404 pagini, Editura Univers, 1979;
- * *Teatru modern chinez*, antologie a 7 piese de teatru din secolul 20, 440 pagini, Editura Univers, 1981;
- * *Patru generații sub același acoperiș*, roman modern de Lao She, 608 pagini, Editura Militară, 1983;
- * *Piersica de Primăvară*, antologie a 20 de de nuvele din secolul 20, 460 pagini, Editura univers, 1983;
- * *Lacul adânc*, nuvele de scriitorul contemporan Wang Meng, 288 pagini, Editura Cartea Românească, 1984;
- * *O viață*, roman modern de Ye Shengtao, 336 pagini, Editura Univers, 1985;
- * *Cartea Poemelor*, culegere de poezie populară și cultă întocmită de Confucius în secolul 5 î.Hr., colecția Cele mai frumoase poezii, numărul 195, 228 pagini, Editura Albatros, 1985;
- * *Lotus de Aur, Vaza și Prunișor de Primăvară*, roman publicat sub pseudonimul Cărturarul Mucalit de pe Măgura cu Magnolii, secolul 16, 2 volume, 1230 pagini, Editura Cartea Românească, 1985;
- * *Întâmplări din lumea mandarinilor*, roman de Li Baojia, secolul 19, 564 pagini, Editura Univers, 1986;
- * *Crizantema de munte*, roman contemporan de Feng Dezing, 480 pagini, Editura Militară, 1986;
- * *Poezie Chineză Contemporană*, antologie a 330 poezii de 77 poeți din secolul 20, 420 pagini, Editura Dacia, 1986; reeditată într-o ediție cu 155 poezii, 23 poeți, 224 pagini, Editura Miracol, 1996;
- * *Osândiții mlaștinilor*, roman de Shi Naian, secolul 15, 3 din cele 4 volume, cu 464, 528, 368 pagini, Editura Militară, 1987, 1988, 1989;
- * *Poeme, poezie modernă de Ai Qing*, 144 pagini, Editura Univers, 1988;
- * *Trei cazuri uluitoare*, roman polițist din secolul 17, 224 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1992;
- * *Rogojina de rugă a cărnii*, roman din secolul 16, 256 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1996;
- * *Yi Jing, Cartea Schimbărilor*, carte de filosofie și divinație întocmită de Confucius, 2 volume, 880 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997; reeditată într-o editie prescurtata, 2005;
- * *Lao Zi și Confucius, textele fundamentale ale taoismului și confucianismului*, 384 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997;
- * *Opere Alese*, de Deng Xiaoping, 384 pagini, Editura Politică, 1987;
- * *Ho Chi Minh, Jurnal din inchisoare, poeme*, 164 pagini, Editura Qilinul din Jad, 2005;
- * *Ho Xuan Huong, Poezii*, 152 pagini, Editura Qilinul din Jad, 2006;
- * *Însemnarea călătoriei spre vest*, roman, secolul al XVI-lea, în 101 capitole, 2 volume, 480 și, respectiv: 568 pagini, de Wu Chengen, Editura Qilinul din Jad, 2008;

- * *Integrala Zhuang Zi, Simbolurile Integritatii Infinite*, texte filosofice taoiste, 406 pagini, Editura Litera, 2011;
- * *Părinții sistemului filosofic taoist, Lao Zi, Lie Zi, Zhuang Zi*, 684 pagini, Editura Rawex Coms, 2013;
- * *Flacăra și cuvânt, versuri de Jidi Majia*, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din China, Editura Ideea Europeană, 2014;
- * *Însemnarea călătoriei de întoarcere, versuri de Zhang Wei*, 300 pagini, Editura Ideea Europeană, 2018;
- * *Vulpeacare venerează luna, Versuri și Cântece de XUE MO*, 328 pagini, Editura Ideea Europeană, 2021;
- * *Planeta despăcată, versuri de Jidi Majia*, 156 pagini, Editura Neuma, 2022;
- * *Pingcheng- Oraș prosper, Viața și arta în Dinastia Wei de Nord, secolele IV și V*, Editura Rawex Coms, 2023.

Spectacole de teatru

Din cartea „*Teatru modern chinez*”, publicată de Editura Univers în anul 1981, au fost puse în scenă piesele:

- *De ce am murit* de Xie Min, Teatrul Mic, București, 1984;
- *De ce am murit* de Xie Min, Teatrul Național Iași, 1986;
- *Cartea Poemelor* după cartea cu același titlu, întocmită de Confucius, Editura Albatros, 1985, Teatrul Național Iași, 1986;
- *Taifun* de Cao Yu, Teatrul Nottara, București, 1988-1990.

În luna Mai 2017, în sala de expoziții a Institutului Cultural Român de la Beijing, în parteneriat cu Institutul de Arheologie al Chinei a organizat Expoziția *Cultura Cucuteni, cultura Yangshao, întâmplare sau destin comun?* A dovedit că dialogul și schimburile dintre civilizațiile româno-chineze datează din timpuri imemorabile. Cultura Cucuteni și cultura Yangshao din China sunt dovada palpabilă a vechimii fără rival a unor schimburi spirituale dintre români și chinezi, a prieteniei străvechi și dovedesc un dialog de patru – cinci milenii. Imediat, s-a declanșat o cooperare benefică româno-chineză, în prezent, arheologi chinezi fac excavări arheologice în zona Cucuteni. Prietenia este o manifestare a spiritului, înseamnă respect reciproc și dialog armonios. Cităm:

„Culturile României și Chinei sunt culturi gemene, regăsindu-se în antichitatea timpurie când oamenii din Cucuteni (România) și din Yangshao (China) foloseau simboluri ale miturilor comune. Astfel, la designul și coloritul vaselor, Cucutenii au înscris deopotrivă simbolurile cunoscute astăzi în toată lumea drept *yin-yang*, principiile feminin – masculin, *shou*, viață lungă sau svastica – reprezentarea energiei generative și altele. Ne întrebăm de ce specialiștii tac, îngropând iar și iar creativitatea poporului nostru. Mai târziu, se pare că Imperiul Han și Imperiul lui Burebista ar fi încheiat un tratat de ceea ce numim astăzi neagresiune, ceea ce implică cooperare și schimburi. Drumul Mătășii sau cel puțin una dintre variantele sale se ivea în Europa prin Dobrogea noastră. Calea îngemănării culturale este lungă și sunt necesare cercetări aprofundate. Unde sunt cărturarii, cercetătorii pasionați, de ambele părți?”

Constantin Lupeanu este prin excelență un autodidact, se caracterizează prin spirit analitic, abilități de comunicare excelente, fire sociabilă, extrovertită, lejeritate în a vorbi în public, capacitate de a lucra în echipă și într-un mediu multicultural, toate aceste capacități au fost dezvoltate, antrenate și îmbunătățite continuu în timpul activității în exterior ca tânăr diplomat și interpret, iar ulterior ca Ambasador și Director al Institutului Cultural. Deține o bună capacitate de adaptabilitate, fiind o persoană optimistă, dinamică, prietenoasă, cu aptitudini de leadership, capacități decizionale, capacitate de a lucra în condiții de stres sau presiunea unui termen limită, simț al responsabilității, aspirație și dorință de perfecționare.

Aprecieri

Cărțile sale originale și aproape toate traducerile au fost commentate în presa literară din România, unele creații înregistrând articole critice favorabile eveniment: 11 cronici la romanul classic chinez scris de Wu Jingzi, în secolul 13, *Întâmplări din lumea cărturarilor*; 10 cronici la cartea sa *Toți oamenii sunt frați*, cronici teatrale, cronici elogioase la romanele sale originale etc. Să le redăm aici ar însemna să umplem câteva sute de pagini. Notăm mai jos numai aprecieri de dincolo de granițele țării.

JIDI MAJIA 吉狄马加, poet, Președinte Executiv al Uniunii Scriitorilor din China

MEȘTERUL CUVINTELOR

(Sinologului Constantin Lupeanu)

Tu ai trecut nu un lanț muntos
Ci văi prăpăstioase, stânci suspendate, abisul
Și deși n-ai pășit peste oceane
Ai ridicat pe celălalt mal
Emoționante pânze albe.
Sosit de pe alt tărâm, ai fixat grinzile acoperișului
Fără nici o fisură, iar la un semn
Al brațului tău, fiecare fereastră
A pătruns în roiul de aur.
Tu ai stăpuns ziduri nevăzute, ai îmbracat cu privirea
Nicovala, ai ales cuiele bine forjate
Ai privit înapoi de departe
Ai creat cu mâna ta spații și sensuri
Tăcerea toată a prins răsunet de clopot.
Un miel cu două limbi cântă viguros, cu glas neasemuit de înalt
Ești tu, pe coloana vertebrală a două misterioase metafore
Înlocuiești roșul cu roșu și faci ca negrul să se apropie de perfecțiune
Ești tu, în văzduhul împânzit de stele albastre
Construiești China pe o altă latitudine.

Ianuarie 2017

Profesorul universitar Ding Chao 丁超, Șeful Catedrei de limba romanice, decan în cadrul Universitatii de limbi straine din Beijing, când a publicat la Editura Literatura Poporului din Beijing, în anul 2006, un tratat de 290 de pagini, format mare, academic, intitulat: *O istorie a relațiilor literare chino-romane*, 中罗文学关系史谈 *Zhong Luo Wenxue Guanxi Shitan*. Pe 50 de pagini, autorul prezintă perioada 1965 – 1989, cu adevărat benefică în ceea ce privește traducerile din literatură chineză, din care Mirei Lupeanu (1944 – 2006) și lui Constantin Lupeanu le sunt dedicate 12 pagini, pentru cele trei duzini de traduceri și creații originale.

Citat: „În deceniile 8 și 9 ale secolului trecut, Mira și Constantin Lupeanu s-au lasat absorbiți de literatura chineză și de cărțile clasice chineze. Fie că au citit, au studiat cu migală lucrări originale sau au tradus, rapiditatea și cantitatea sunt impresionante. Din confruntarea prin punerea față în față a traducerilor cu textele originare, calitatea este, putem să afirmăm, bună și de înalt nivel. Opera lor, nu numai că a impulsionat promovarea și cuprinderea, acceptarea literaturii chineze în România, dar în același timp a hotărât locul și prestigiul soților Lupeanu între sinologii români” (pagina 127).

Referindu-se la calitate, profesorul Ding Chao folosește o expresie buddhistă, *shang cheng*, termen care desemnează Mahayana, Marele Vehicol, și care, folosit în afara religiei, vizează o împlinire supremă.

„Premiul Special pentru Carte, cel mai prestigios premiu de nivel național al Chinei din acest domeniu, va fi acordat unor sinologi eminenți din întreaga lume, printre care și scriitorului român Constantin Lupeanu, directorul Centrului ICR din Beijing. Ceremonia va avea loc în preziua deschiderii Târgului Internațional de Carte de la Beijing (24 - 28 August 2016) și va fi precedată de un Forum privind traducerile literare, luni, 22 August 2016. Aflat la cea de-a zecea ediție în acest an, Premiul Special pentru Carte va fi primit de 20 sinologi și scriitori de renume din toată lumea. Constantin Lupeanu, scriitor și traducător din literatura chineză, și reprezentantul Olandei au fost invitați să rostescă scurte cuvântări cu acest prilej.” (**Radu Boroianu**, Revista Luceafărul de Dimineață, nr 7, iulie 2016)

„Constantin Lupeanu, personalitate complexă a culturii românești (sinolog de excepție, traducător, diplomat de carieră, ambasador, membru USR) publică la editura Rawexcoms, București, 2021, trei romane (*Templierul din Carpați*, *Ambasador în Musonia și Crimă la MAE*) scrise în registre stilistice diferite, denotând asumarea actului narativ în dimensiuni structurale complexe.

Romanul *Templierul din Carpați* este o carte care dezvăluie abilitatea autorului de a insera în narativul epic, elemente livrești, simboluri esoterice, concepte filosofice și fapte istorice. Toate acestea structurează într-un mod inedit construcția ideatică a romanului, devenind reper semantic semnificativ în arhitectura textuală. Cu siguranță că în subsidiarul mesajului cărții, recunoaștem cu ușurință acribia de care a dat dovadă autorul pentru reconstituirea faptelor istorice ale întemeierii Țării Românești. Acest lucru e susținut de informațiile detaliate regăsite în subiectul abordat. Mai mult, se observă în structura de adâncime a discursului naratologic, o cunoaștere aprofundată a sistemelor filosofice ale lumii, semnificațiile mistice fiind filtrate elegant în țesătura epică.”

„*Ambasador în Musonia* e un roman unde autobiograficul se prelungește în ficțiune, fără ca scriitura să-și piardă caracterul autenticității, și nici pe cel estetic, imaginarul

explorând sensurile profunde ale mesajului. Cartea negociază limitele auctorialității, creatorul gestionând toate palierele interpretative prin metoda discursului și prin reflecțiile estetice propuse. Constantin Lupeanu propune drept formă de legitimare a identității, literatura, scriitura. Identitatea capătă în actul narativ, forma cea mai înaltă, devenind expresie a permanenței în timp. În acest caz, romanul este o narațiune identitară individuală.”

„Constantin Lupeanu nu se dezice de crezul său literar, el construiește de fiecare dată o poveste din care cititorul desprinde sensuri, lecții despre viață. Practic, filtrarea realității în conștiința artistică imprimă valori etice esențiale, fără ca dimensiunea estetică să fie amenințată. Din contră, privită în acest mod, literatura oferă un regim dialectic de interpretare, textul revigorând viața, reprezentarea lumii fiind asumată prin semn, prin cuvânt. *Crimă la MAE* este un roman cu intrigă savuroasă, cu personaje carismatice, a cărui dinamică stilistică și structurală imprimă caracter original, ce individualizează scriitura în peisajul literar actual.” (prof. **Mihaela I. Rădulescu**)

Profil realizat de prof. dr. **Mihaela I. RĂDULESCU**